

Normalisering og legalisering - erfaringer fra USA og Canada

Stig Erik Sørheim

Internasjonal leder

Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan

10 år med legalisering

- Folkeavstemninger om legalisering i Colorado og Washington høsten 2012
- Første utsalg åpnet januar 2014 i Colorado og noen måneder senere i Washington
- Tre andre delstater/områder fulgte etter i 2015: Oregon, Alaska og Washington DC
- Senere har flere delstater åpnet opp for lovlig produksjon og salg. I alt er det nå 21 delstater som tillater cannabis for rusformål
- I tillegg er det 37 delstater som tillater cannabis til såkalt medisinsk bruk etter anbefaling fra lege, og ytterligere 11 som tillater CBD

20+ år med normalisering

En langvarig normaliseringsprosess som forteller oss at cannabisbruk er normalt og helt greit

- I media, populærkultur, samfunnsdiskusjoner
- I diskursen rundt medisinsk bruk av cannabis
  - I legalisering og kommersialisering av medisinsk cannabis
  - I påvirkningsarbeid fra den medisinske cannabisindustrien
- I legalisering og kommersialisering av cannabis til rusformål
  - I påvirkningsarbeid fra den lovlige cannabisindustrien
  - I utviklingen av det lovlige cannabismarkedet
  - I markedsføring av cannabis

Ikke en av/på-knapp

- Det tar tid for markedene å åpne
  - Ofte 1 til 1,5 år fra vedtak til utsalgene åpnet
- Det tar tid for markedene å modnes
  - Ofte få utvalg og problemer med forsyninger i begynnelsen

Konteksten rundt:

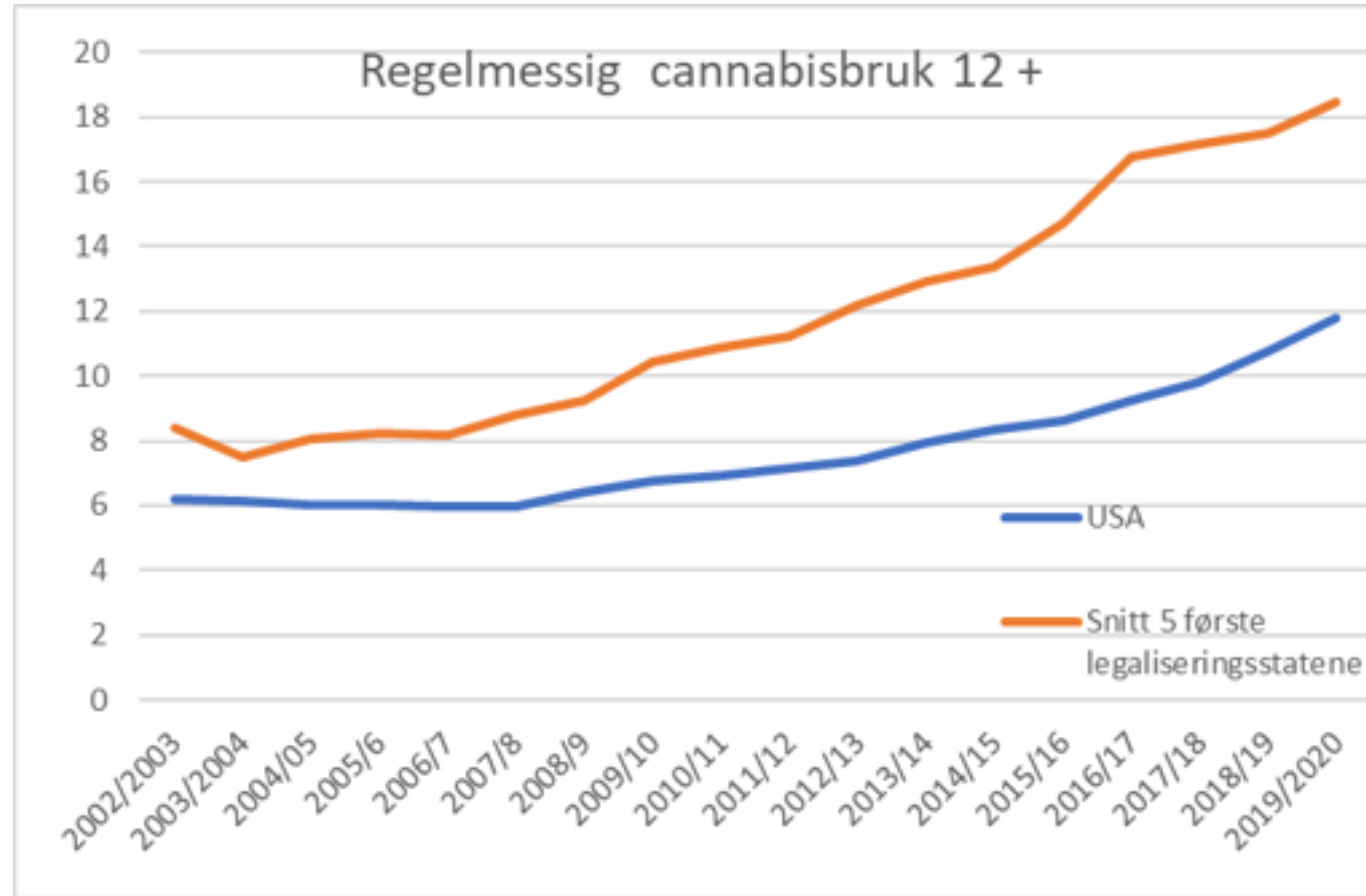
- Lang normaliseringsprosess i forkant
- Åpnet for medisinsk bruk av cannabis rundt 2000
- Kommersialisering av medisinsk cannabis fra 2008/9
- Høy utbredelse av cannabis i alle legaliseringsstatene allerede før legalisering til rusformål

Evaluerings av effekter:

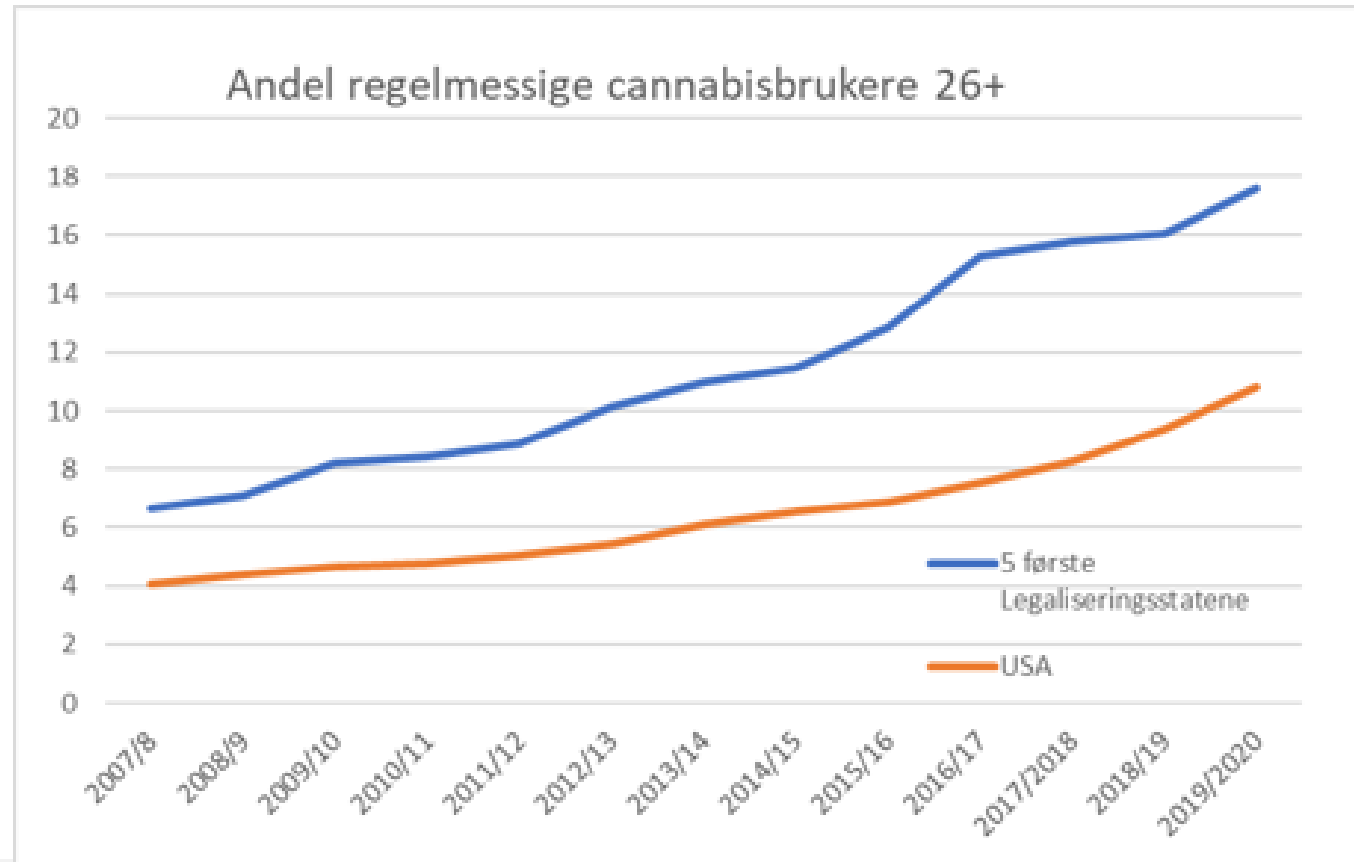
- Legaliseringstidspunktet er ikke et skarpt skille – en kran, ikke en bryter
- De fleste tidsseriene er korte

Bruk av cannabis i USA

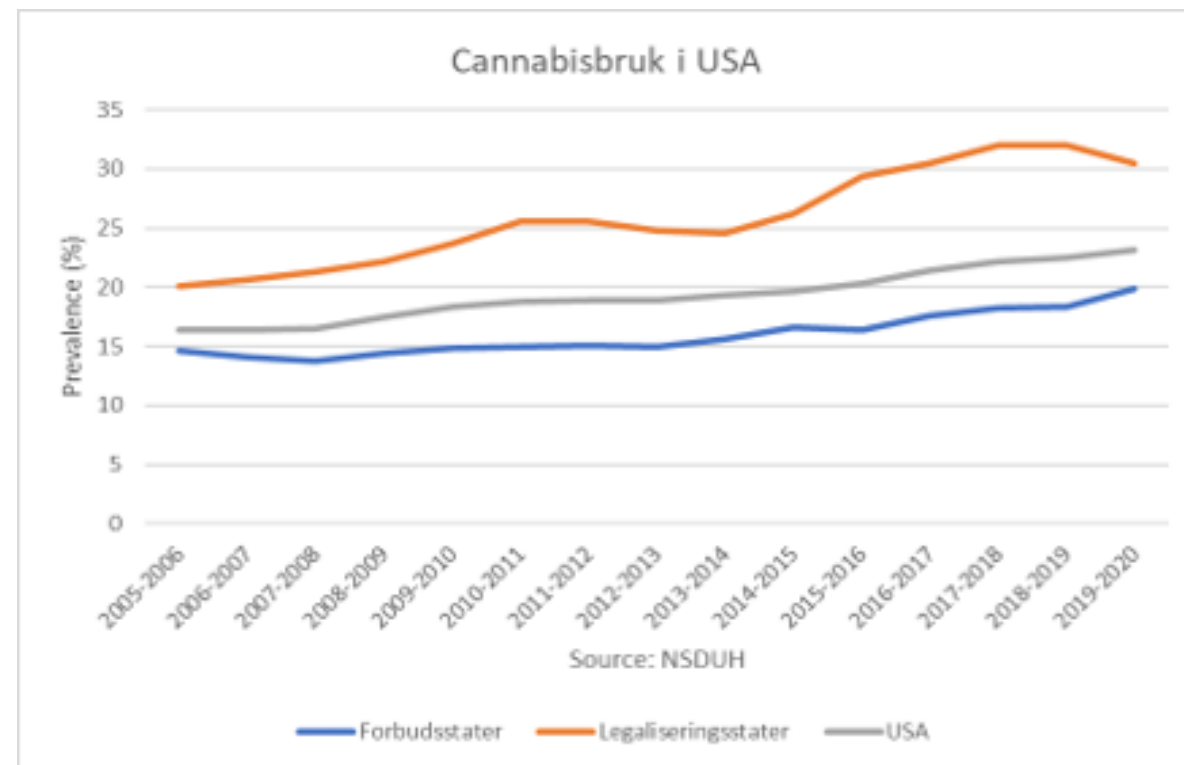

Forbruket av cannabis blant voksne

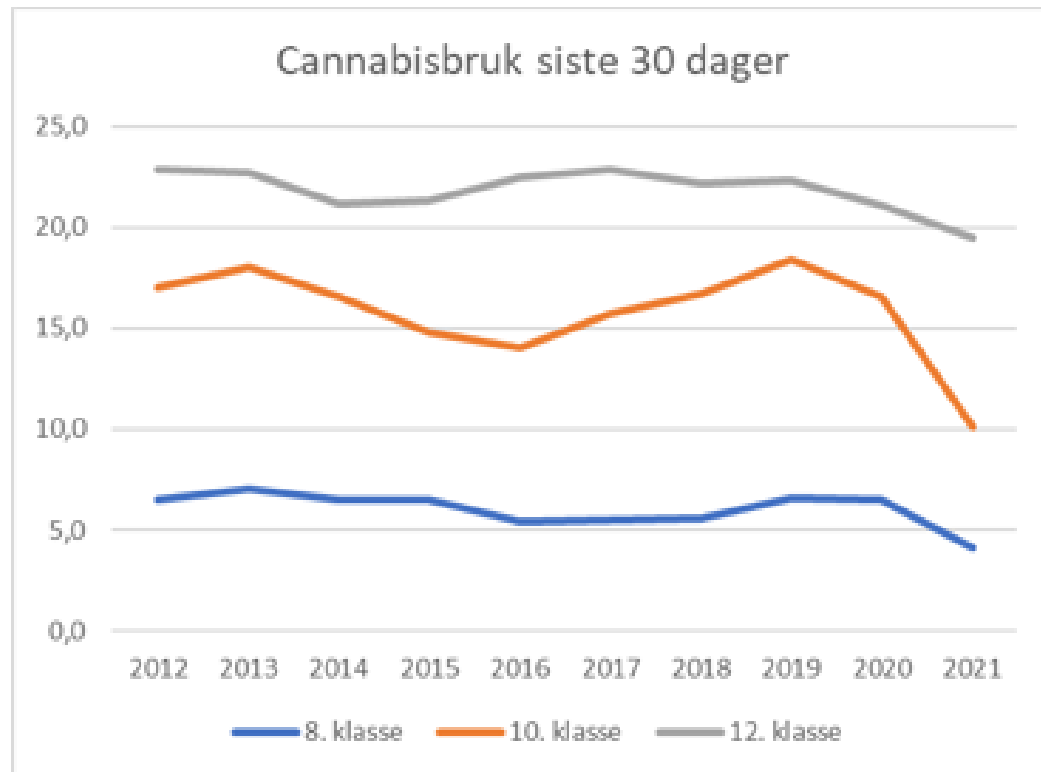

Cannabis bruk unge voksne(18-25)

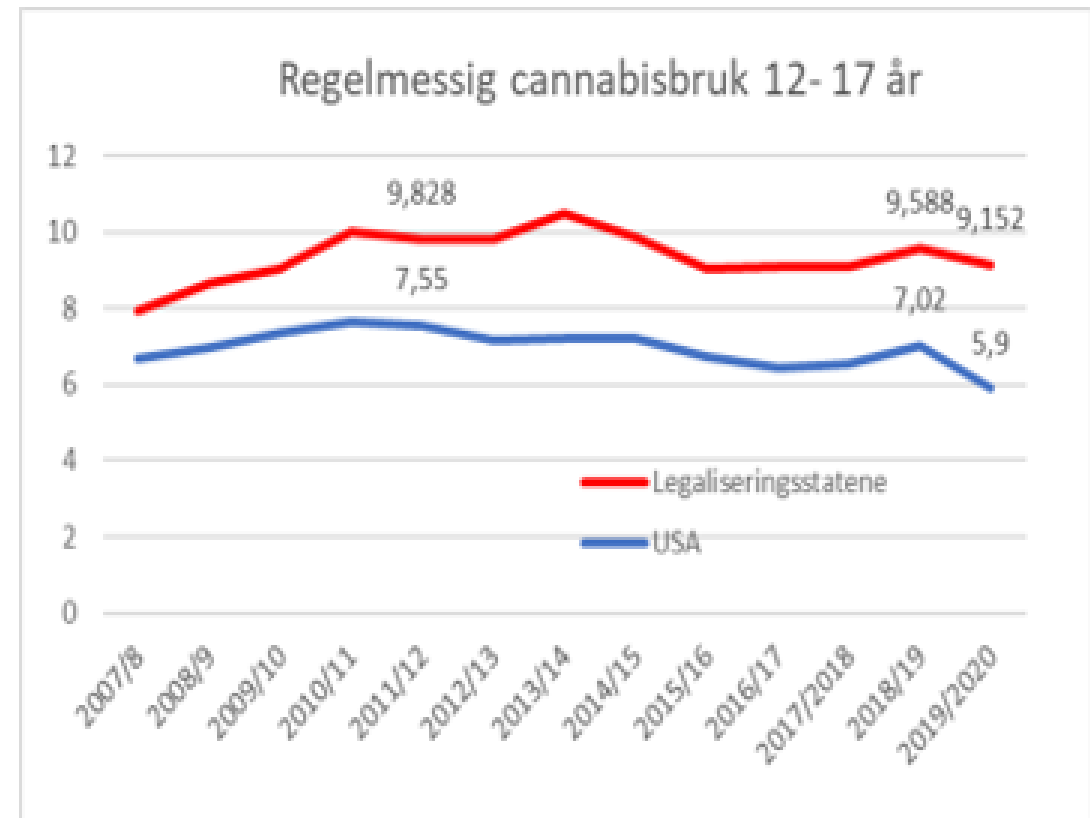
- Rundt 1 av 3 unge i de fem første legaliseringsstatene bruker cannabis regelmessig (hver 4 uke eller oftere)
- Økende forskjell mellom legaliseringsstatene og det nasjonale gjennomsnittet
- Andelen som bor i legaliseringsstater har økt fra et par prosent til ca 1/3 av befolkningen
- Legaliseringsstatene påvirker i økende grad landsgjennomsnittet
- For å se effekten av legalisering må vi sammenlikne kun med statene som ikke har legalisert.

Utviklingen av bruk blant ungdom (USA)

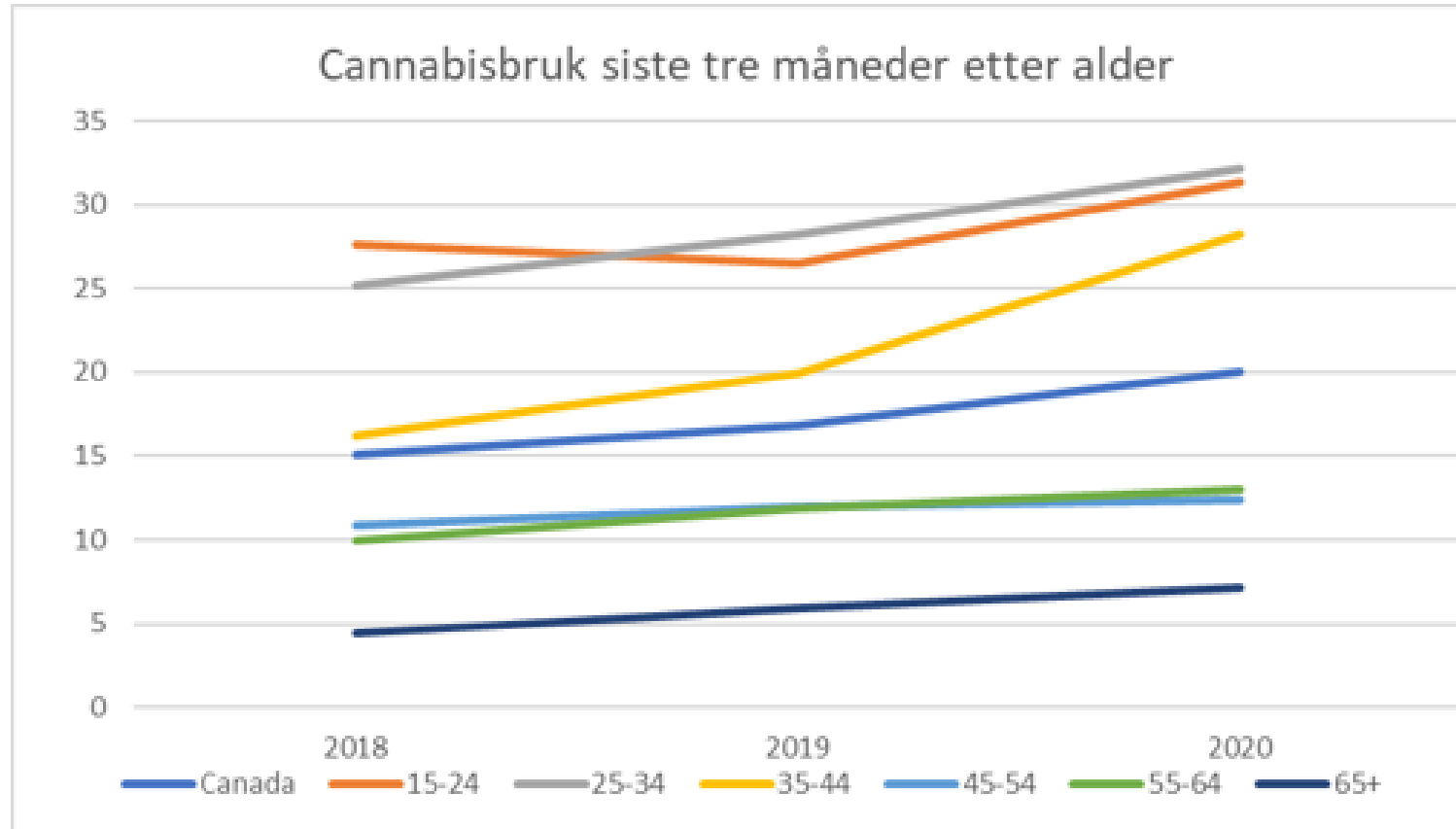
Kilde: Monitoring The Future

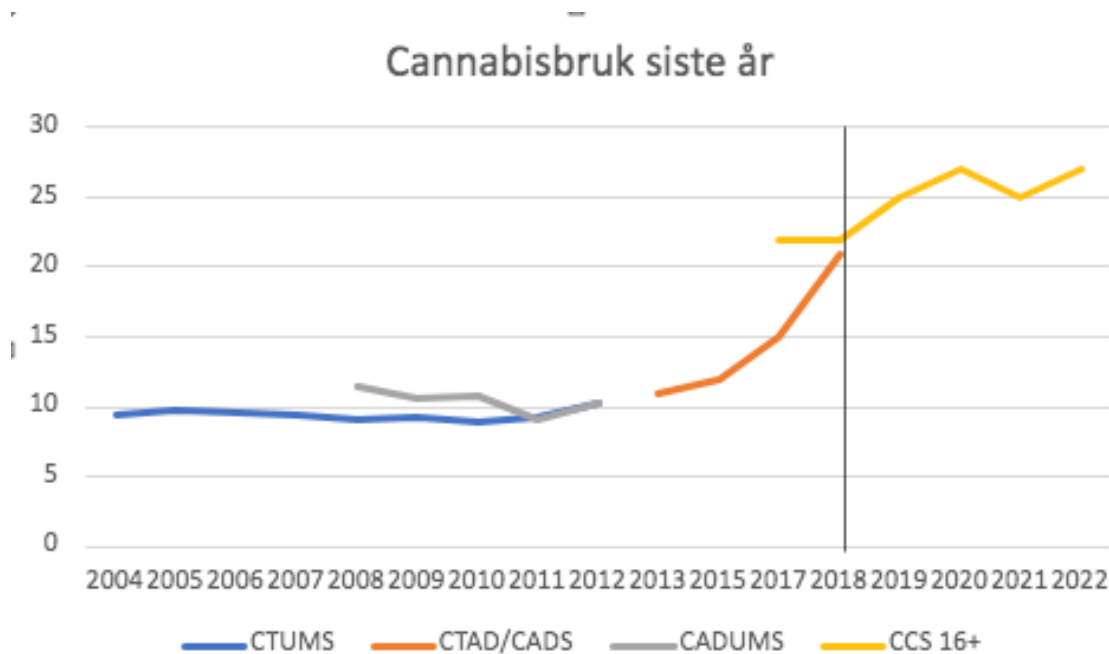
Kilde: NSDUH

Cannabisbruk i Canada

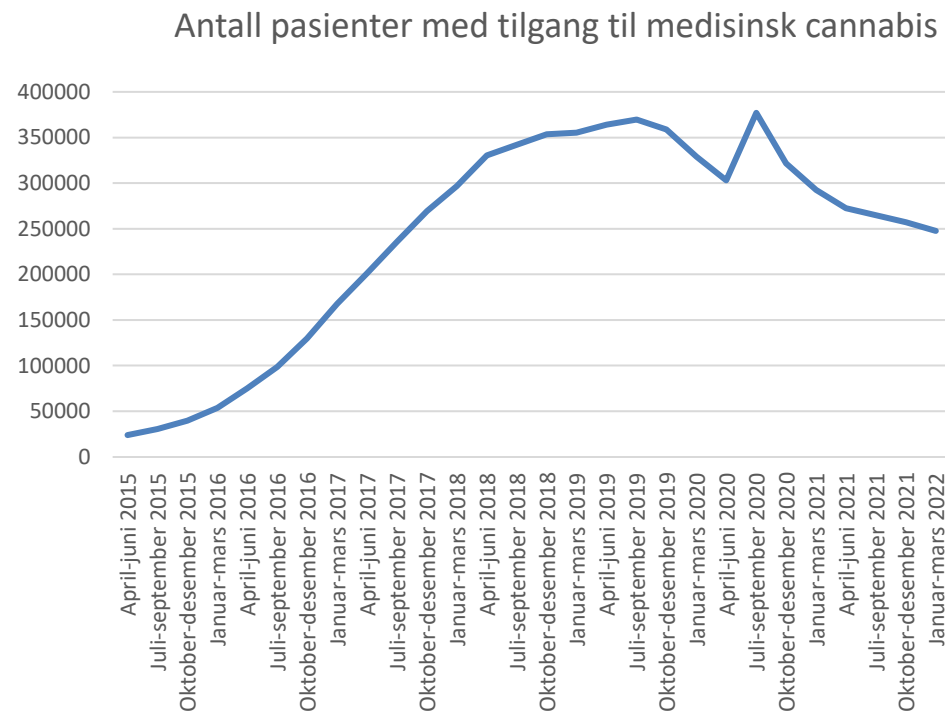
Cannabisbruk i årene før/etter legalisering

- Cannabisbruken i Canada var høy, men stabil i tiåret fra 2004 til 2013
- Kraftig økning de 3-4 år før legaliseringen i 2018
- Økningen fortsetter 3-4 år etter legalisering
- Nesten 3-dobling på 10 år
- Hva skjedde før legaliseringen????

Skrittene fram mot legalisering

- Trudeau-regjeringen lovet å legalisere cannabis da de kom til makten i 2015
- Eksplosjon i antallet pasienter som fikk tilgang til medisinsk cannabis
  - 15-dobling på drøyt 3 år
- Forbudet mot salg ble ikke håndhevet
  - Flere tusen utsalg opererte mer eller mindre uhindret

Skadevirkninger

- Antallet cannabisrelaterte trafikkulykker har økt i USA de siste tiårene.
- Ruspåvirket kjøring har økt i Canada i årene etter legalisering
- Antall forgiftningstilfeller har økt - stor økning blant små barn.
- Økning i cannabisrelaterte legevaktbesøk
  - Psykiske problemer, oppkast og akutte skader, men også hjerteproblemer, luftveisplager, smerter i bryst og hals.
- Antall legevaktbesøk knyttet til psykoser og schizofreni har økt – nasjonal studie viser signifikant høyere forekomst i legaliseringsstatene.
- Økt bruk av cannabis under svangerskapet
  - Dobling i bruk siden 2000
  - Større økning i delstater som har legalisert

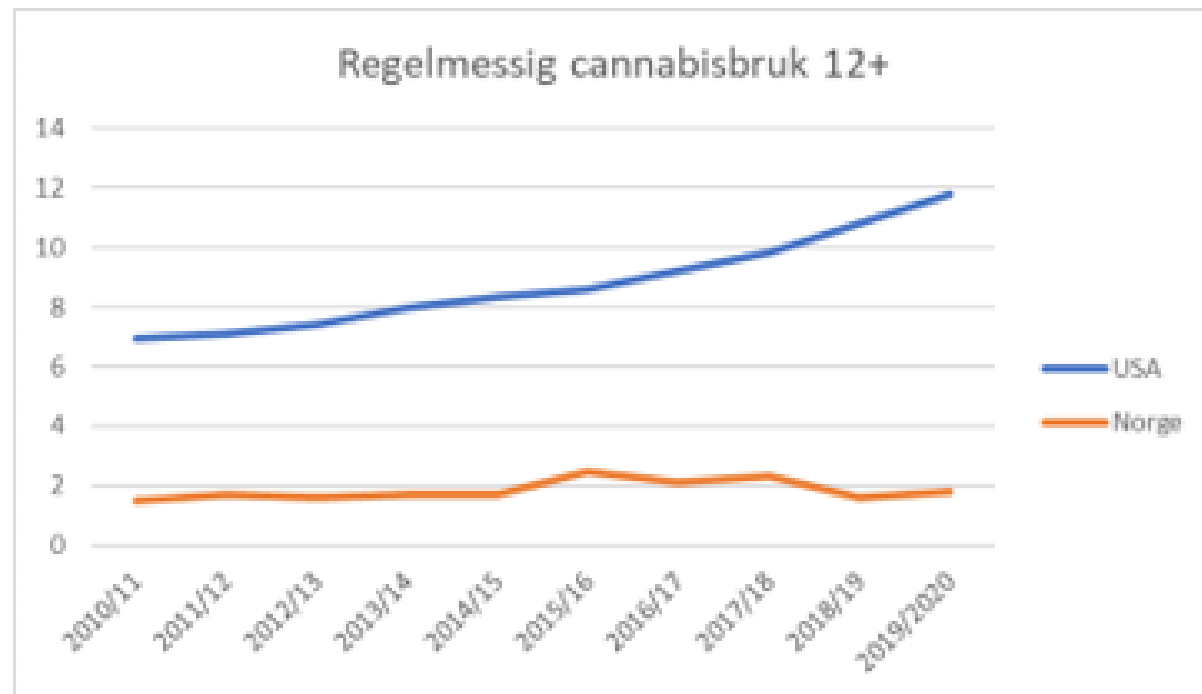
Hvordan påvirkes annen rusbruk?

- Alkoholbruken relativt stabil
- Økt bruk av alkohol sammen med cannabis
- Kraftig økning i overdosedødsfall – men hovedsakelig knyttet til fentanyl
- Høy bruk av sentralstimulerende stoffer – metamfetamin, kokain

Hva med Norge?

- Rusbruken i Norge er lav – vekstpotensialet er dermed stort
- Vi ville ganske sikkert valgt en mer folkehelseorientert tilnærming
- ...men mer regulering gir også større spillerom for det svarte markedet
- Normaliseringsprosessen har ikke kommet like langt, så legalisering vil være en mer dramatisk endring
- I USA er det nå 12 prosent regelmessige cannabisbrukere – i Norge er andelen rundt 2 prosent

Last ned hele rapporten på actis.no
